การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์อย่างยั่งยืนในจังหวัดนครปฐม
The Development of Tourism Potentials in Communities for Sustainable MICE Tourism in Nakhon Pathom Province

นิพล เชื้อเมืองพาน[1] กฤติยา ทองคุ้ม[2]
วันวสา วิโรจน์นารมย์[3] และ ศิริพร กิรติการกุล[4]
Nipon Chuamuangphan[1] Krittiya Thongkhum[2]
Wanwasa Wirojnarom[3] and Siriporn Kiratikarnkul[4]

(วันที่ส่งบทความ: 12 มกราคม 2568,วันที่แก้ไขบทความ: 14 พฤษภาคม 2568,
วันที่ตอบรับบทความ: 14 พฤษภาคม 2568)

Abstract

This research paper "The Development of Tourism Potentials in Communities for Sustainable MICE Tourism in Nakhon Pathom Province" aimed to: (1) assess the potential of community tourism to support MICE (Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions) tourism, and (2) identify sustainable community tourism management strategies for MICE in Nakhon Pathom's community tourist sites. Employing qualitative action research methods, the study

[1] อาจารย์ประจำสาขาการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย อีเมล: niponphan@yahoo.com
Lecturer in Hotel Department , School of Tourism and Services, University of the Thai Chamber of Commerce,Email:niponphan@yahoo.com
[2] อาจารย์ประจำสาขาการจัดการเกษตรอินทรีย์ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อีเมล: krittiya_tk@mju.ac.th Lecturer in Organic Agricultural Management, International College, Maejo University, Email: krittiya_tk@mju.ac.th
[3] อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อีเมล: wanwasa@mju.ac.th.
Lecturer in General Education, Maejo University Phrae campus, Maejo University, Email:wanwasa@mju.ac.th
[4] อาจารย์ประจำสาขาเศรษฐศาสตร์ดิจิทัลและนวัตกรรม วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อีเมล: siripornk@mju.ac.th. Lecturer in Digital Economy and Innovation, International College, Maejo University, Email:siripornk@mju.ac.th

focused on two communities: Khlong Mahasawat and Thai-Chinese Cultural Tourism Community, Bang Luang, in Nakhon Pathom Province. Data collection tools included focus group discussions, in-depth interviews, and observations, with content analysis and descriptive summarization used for data interpretation. Findings indicated that both communities possess tourism potential across five dimensions (5A's): natural and cultural attractions, accessibility, diverse activities, comprehensive amenities, and sufficient accommodations. Additionally, sustainable community tourism management for MICE should consider five aspects: (1) safety and accessibility, (2) hospitality and memorable experiences, (3) landscape and facility management, (4) creativity in activity organization, and (5) tourist departure processes. The study also suggests that tourism communities should establish connections in travel routes and activities to diversify services for tourists through network coordination, while considering resource and environmental conservation to achieve sustainable MICE community tourism.

Keywords: TOURISM POTENTIAL, COMMUNITY-BASED TOURISM, MICE

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์อย่างยั่งยืนในจังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ 2) เพื่อหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสำหรับไมซ์อย่างยั่งยืน ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดนครปฐม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเชิงปฏิบัติการ โดยศึกษาจากประชากรในพื้นที่ 2 แห่ง ได้แก่ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ และชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย-จีน บางหลวง จังหวัดนครปฐม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประชุมกลุ่มย่อย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์และสรุปผลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าทั้ง 2 ชุมชน มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน (5A's) ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจด้านธรรมชาติ และวัฒนธรรม การเข้าถึงที่สะดวก กิจกรรมที่หลากหลาย สิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน และที่พักแรมที่เพียงพอ นอกจากนี้พบว่า แนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อไมซ์อย่างยั่งยืน ควรพิจารณาการจัดการใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความปลอดภัยและการเข้าถึง 2) การต้อนรับและประสบการณ์ที่น่าประทับใจ 3) การจัดการภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรม และ 5) การส่งกลับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ยังพบว่าชุมชนท่องเที่ยวควรสร้างความเชื่อมโยงในเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อเกิดความ

หลากหลายในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวผ่านการประสานงานจากเครือข่ายและการคำนึกถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อเกิดการท่องเที่ยวชุมชนไมซ์อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ศักยภาพการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวชุมชน ไมซ์ (MICE)

บทนำ

การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เพราะรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีจำนวนมหาศาล ก่อให้เกิดการสร้างงานและการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่มุ่งสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจผ่านการบริการมูลค่าสูงและนวัตกรรม โดยการนำวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ท้องถิ่นมาเป็นจุดขายเพื่อเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวไทย พบว่าการเสริมพลังชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ (National Research and Innovation Policy Council, 2017) อย่างไรก็ตามบทบาทของชุมชนกับการท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในทุกรูปแบบเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้และเพิ่มศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยว (Choibamroong, 2009; Rocharungsat, 2010) และโดยเฉพาะการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ๆ เช่นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวทางเลือก และแม้กระทั้งการท่องเที่ยวในกลุ่มไมซ์ (MICE) เป็นต้น

กลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์ (MICE) ซึ่งหมายถึงการจัดประชุม สัมมนา การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และนิทรรศการ มีศักยภาพสูงในการสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก โดยในปี 2562 อุตสาหกรรมไมซ์ในไทยสร้างรายได้รวม 200,916 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นรายได้จากกลุ่มนักเดินทางไมซ์ภายในประเทศ 107,046 ล้านบาท และจากต่างประเทศ 93,870 ล้านบาท (Thailand Convention & Exhibition Bureau, 2020) นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักสนใจประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง เช่น วัฒนธรรม ธรรมชาติ และกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้การบูรณาการไมซ์กับการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถเสริมศักยภาพเศรษฐกิจท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

จากการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชน พ.ศ. 2559-2563 พบว่าการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของทรัพยากรชุมชนโดยใช้เอกลักษณ์ท้องถิ่นเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยผลักดันให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Designated Areas for Sustainable Tourism Administration, 2021) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังมีปัญหาด้านกลไกการบริหารจัดการ การพัฒนาฐานข้อมูลชุมชน และการสร้างมาตรฐานการบริการที่พร้อมรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์ และโดยเฉพาะการพัฒนาด้านศักยภาพของชุมชนนครปฐมเป็นจังหวัด

เมืองรองที่มีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยว ด้วยความหลากหลายของทรัพยากร วัฒนธรรม วิถีชีวิตริมน้ำ และอาหารพื้นถิ่น (Nakhon Pathom Provincial Office, 2018) การเป็นส่วนหนึ่งในโครงการ "เมืองต้องห้ามพลาด Plus" ช่วยส่งเสริมสมดุลการท่องเที่ยวระหว่างเมืองหลักและเมืองรองเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ (Ministry of Tourism and Sport, 2018) โดยมี ชุมชนในนครปฐม เช่น คลองมหาสวัสดิ์ ซึ่งเป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความหลากหลายทั้งวิถีชีวิตด้านเกษตรกรรมสู่เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น นาบัว คาฟ่และที่พักชุมชนรินาบัว เส้นทางล่องเรือชมวิถีชีวิตและเกษตรกรรม สวนผลไม้ และ สวนกล้วยไม้ รวมถึงกิจกรรมตลาดผักปลอดสารพิษจากชุมชน และชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีนบางหลวง เป็นชุมชนที่มีคนในพื้นที่ที่สืบเชื้อสายไทย -จีน ที่มีสถาปัตยกรรมบ้านแบบชุมชนจีนโบราณ รวมถึงวัฒนธรรมอาหาร และวิถีชิวิตริมแม่น้ำท่าจีน เป็นต้น ซึ่งทั้ง 2 ห่งมีเอกลักษณ์เฉพาะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาไมซ์ เช่น กิจกรรมวัฒนธรรมวิถีชีวิต อาหาร เกษตรอินทรีย์ และสุขภาพ อย่างไรก็ตาม ชุมชนจำเป็นต้องเตรียมการด้านการบริหารจัดการที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวไมซ์ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์อย่างยั่งยืน เพื่อสร้างโอกาสเศรษฐกิจและยกระดับศักยภาพชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ในจังหวัดนครปฐมเชิงการบริหารจัดการและการรองรับการท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์
2. เพื่อหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสำหรับไมซ์อย่างยั่งยืน ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดนครปฐม

ศักยภาพทางการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย -Tourism Authority of Thailand. (2021) ได้กล่าวถึงการศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวใดที่มีศักยภาพนั้นต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ของพื้นที่ที่จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยมีองค์ประกอบสำคัญที่นำมาใช้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) การเข้าถึง (Accessibility) 2) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 3) กิจกรรมท่องเที่ยว (Activity) และ5) ที่พัก (Accommodation) ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าวทั้ง 5 ประการ สามารถนำมาประเมินศักยภาพเบื้องต้นในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว (Chuamuangphan, 2024; Sopanik Sai Sington and Pakdeepairote, 2020) และเพื่อการวางแผนเพื่อการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือบางครั้งเรียกการท่องเที่ยวชุมชน (Community-Based Tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการบริหารจัดการโดยชุมชน โดยชาวบ้านมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทาง รูปแบบ และกระบวนการท่องเที่ยว รวมถึงได้รับผลประโยชน์และมีส่วนได้เสียโดยตรงจากกิจกรรมดังกล่าว (Rocharungsat, 2010) จุดเด่นของการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น การสร้างรายได้เสริม การยกระดับคุณภาพชีวิต และการส่งเสริมความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตดั้งเดิม (Karacaoğlu and Birdir, (2017) แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ครอบคลุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรม และการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มจนสิ้นสุดกระบวนการ (Sarobon, 2014) ทั้งนี้ การท่องเที่ยวชุมชนยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานราก ฟื้นฟูระบบนิเวศ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน การเกษตรปลอดภัย และการส่งเสริมอาชีพเสริม (Wasi, 2016) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบความสำเร็จคือการบริหารจัดการร่วมของคนในชุมชน ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม การนำเสนอจุดเด่นของชุมชน และการเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ผลลัพธ์ที่ได้คือการสร้างประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการยกระดับประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงลึกให้กับผู้มาเยือน ในขณะที่ชุมชนยังคงรักษาวิถีชีวิตและทรัพยากรของตนได้อย่างยั่งยืน (Karacaoğlu and Birdir, 2017; Mtapuri et al., 2022)

แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ศักยภาพของชุมชน ซึ่งเน้นทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่แสวงหาวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย 2) ศักยภาพของคนในชุมชน โดยผู้นำชุมชนและประชาชนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ วางแผน และบริหารจัดการ พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยมิตรไมตรี และ 3) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ เช่น การออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว กำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจน และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับกิจกรรมท่องเที่ยว (Jatujittiphan, 2014; Khawijarn, 2017) กระบวนการสำคัญในการจัดการเริ่มจากการประเมินความพร้อมของชุมชน ทั้งด้านทรัพยากร วิถีชีวิต และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จากนั้นดำเนินการจัดตั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม พร้อมพัฒนาศักยภาพของคนและสถานที่ เช่น การฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและโฮมสเตย์ และวางแผนกิจกรรมให้เหมาะสม นอกจากนี้ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ชุมชนสามารถปรับปรุงการจัดการและรับมือกับผลกระทบต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Khakhanmanee, 2016; Khawijarn, 2017)

แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สร้างสมดุลระหว่างผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วม

ของชุมชนท้องถิ่น (UN Tourism, 2023) แนวคิดนี้ยังเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะในด้านการลดความเหลื่อมล้ำ การส่งเสริมการจ้างงานที่มีคุณค่า และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ (Hall and Page, 2016)

งานวิจัยและวรรณกรรมยังเน้นถึงความจำเป็นในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดการจำนวนนักท่องเที่ยว การพัฒนาความตระหนักรู้ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมโดยไม่สร้างผลกระทบระยะยาว ตัวอย่างเช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน การใช้พลังงานสะอาด และการวัดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ล้วนเป็นกลยุทธ์สำคัญที่นำมาใช้ในบริบทของการจัดการอย่างยั่งยืน (Palmer, N.J. and Chuamuangphan, N., 2018)

ไมซ์ MICE การท่องเที่ยวไมซ์ (MICE) เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยการจัดประชุมองค์กร (Meeting) การเดินทางเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Travel) การประชุมวิชาชีพ (Conventions) และการจัดแสดงสินค้าและนิทรรศการ (Exhibitions) โดยอุตสาหกรรมไมซ์เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน เช่น การค้า การขนส่ง การพักผ่อน และการจัดกิจกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นประสิทธิภาพองค์กรและสร้างการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เข้าร่วม (Thailand Convention & Exhibition Bureau. (2020) การขยายไมซ์สู่ชุมชนเป็นอีกแนวทางสำคัญที่ช่วยเพิ่มรายได้และเสน่ห์ท้องถิ่น ชุมชนโอทอปนวัตวิถีมีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมไมซ์ผ่านการนำเสนอวัฒนธรรม ประเพณี และสินค้าในท้องถิ่น รวมถึงการทำงานร่วมกับบริษัทจัดการจุดหมายปลายทาง เพื่อสร้างประสบการณ์ที่มีเอกลักษณ์และมูลค่าสูง ความร่วมมือนี้ช่วยกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจฐานราก โดยในปี 2562 อุตสาหกรรมไมซ์ของไทยสร้างรายได้กว่า 212,924 ล้านบาท (Isarangkul Na Ayuthaya, 2019; Suthat Na Ayathaya, 2019)

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสำรวจ (Survey) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (On-depth interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) โดยมีวิธีการดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็น 3 ขั้นตอน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการประชุมกลุ่มย่อย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทพื้นที่และศักยภาพทางการท่องเที่ยว

ดำเนินการสำรวจพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งทางกายภาพและข้อมูลในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ ข้อมูลทางกายภาพจะอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอ้างอิงจากการเก็บข้อมูลภาคสนามประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลทางภูมิสารสนเทศ โดยการสำรวจข้อมูลในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ ด้านเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นที่ ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลจากบุคคลในท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงพัฒนาการของพื้นที่ในอดีตและสภาพพื้นที่และชุมชนในปัจจุบัน โดยใช้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ปัจจัยทาง

การท่องเที่ยว (5As) ได้แก่ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 2) จุดสนใจทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) 3) กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว (Activity) 4) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งแหล่งท่องเที่ยว (Amenity) และ5) ที่พักอาศัยในแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ใกล้เคียง (Accommodation)

โดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหรือเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 7 คน กลุ่มคนในพื้นที่ ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นตัวแทนการศึกษา 60 คน และกลุ่มคนนอกพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว 5 คน รวม 72 คน

เมื่อได้ข้อมูลจากการประเมินฯ นำมาวิเคราะห์ผลเพื่อจัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทและรูปแบบการท่องเที่ยว และเพื่อจัดกลุ่มเพื่อการศึกษาเชิงลึกในแต่ละกลุ่มในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษารูปแบบและกิจกรรมท่องเที่ยว

จากข้อมูลพื้นทางทางการท่องเที่ยวผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ตามศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่จริง ร่วมกับชุมชนเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการท่องเที่ยวที่แท้จริงในชุมชน โดยการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย จากนั้น ร่วมกับชุมชนในการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ด้านการท่องเที่ยว และเพื่อนำเสนอเป็นในรูปแบบการท่องเที่ยว และสู่การพัฒนาแผนกายภาพและการปฏิบัติการที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และการใช้งานของชุมชน เพื่อให้ได้กิจกรรมท่องเที่ยวอันสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยว และเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว

ออกแบบรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับไมซ์ร่วมกับชุมชนในพื้นที่ 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เนื่องจากเป็นตัวแทนชุมชนด้านแหล่งเกษตรและธรรมชาติในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีนบางหลวง เนื่องจากเป็นตัวแทนด้านวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างไทย และจีน ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ในจังหวัดนครปฐม

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยตรวจสอบว่าข้อมูลที่เก็บ รวบรวมมานั้นมีความถูกต้องหรือไม่ โดยตรวจสอบข้อมูลในด้านของสถานที่ เวลา และผู้ให้ข้อมูล ในกรณีที่ข้อมูลการวิจัยมีความขัดแย้งผู้วิจัยไม่นำข้อมูลดังกล่าวฯ มาใช้ในงานวิจัย

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ ให้ผู้ทรงทำการตรวจความตรงของเนื้อหาโดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Indexes of Item-Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามโดยให้มีเกณฑ์คุณภาพ 0.50 ขึ้นไป แล้วนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุง (Bryman, 2008)

ผลการวิจัย

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตามรูปแบบทางการท่องเที่ยว จากการศึกษาข้อมูลทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจพื้นที่ การศึกษาข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว และศักยภาพการท่องเที่ยวจากพื้นที่ศึกษา 2 แห่ง ดังนี้

1. ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม

ชุมชนมหาสวัสดิ์ ตั้งอยู่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดเกล้าให้ขุดคลองมหาสวัสดิ์เพื่อเชื่อมระหว่างแม่น้ำนครชัยศรีและแม่น้ำเจ้าพระยาและใช้เป็นเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์และเป็นเส้นทาคมนาคมขนส่งอ้อย และน้ำตาลจากนครชัยศรีมาสู่โรงงาน โดยปัจจุบันคลองแห่งนี้ยังเป็นเส้นทางสัญจรของชาวบ้านและเป็นประกอบอาชีพของคนในชุมชน รูปแบบการท่องเที่ยวของคลองมหาสวัสดิ์อยู่ในลักษณะการท่องเที่ยวเพื่อชมธรรมชาติ วิถีชีวิตชุมชน ประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม โดยมีจุดเด่นการท่องเที่ยวคือ การล่องเรือชมวิถีชีวิตริมคลอง ซึ่งวิถีชีวิตของชาวบ้านยังคงอนุรักษ์ไว้แบบดั้งเดิม จุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวคลองมหาสวัสดิ์ อยู่ที่ท่าเรือหน้าวัดสุวรรณาราม โดยเรือนำเที่ยวเป็นเรือของชาวบ้าน ซึ่งคนขับเรือเป็นเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อธิบายเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแก่นักท่องเที่ยว

วิถีชีวิตของชาวบ้านส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกร เช่น ทำนา ทำสวน คลองมหาสวัสดิ์มีความสำคัญอย่างมากกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมคลองที่ชุมชน มีประเพณีตักบาตรท้องน้ำ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน และการดำรงวิถี ชีวิตต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรทางน้ำ ทรัพยากรดินในการเพาะปลูก ซึ่ง ทรัพยากรเหล่านี้ สามารถ เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเชิงเกษตรได้ คลองมหาสวัสดิ์จากการประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสังคมออนไลน์ที่เห็นความสำคัญในเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งมีส่วนอยากจะผลักดันแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคลอง มหาสวัสดิ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวต้นแบบของประเทศ จึงมีการประชาสัมพันธ์ทั้งทางสื่อ โทรทัศน์ อินเตอร์เน็ต วารสารท่องเที่ยว และจากการที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวแล้วบอกกัน แบบปากต่อปาก หรือการที่ นักท่องเที่ยวปรับปรุงข้อมูลลงใน Facebook จึงทำให้นักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ รู้จักชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

ศักยภาพทางการท่องเที่ยว (5As)

1.1 ศักยภาพด้านการเข้าถึง (Accessibility) พบว่าการเข้าถึงพื้นที่สามารถการเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว และรถบริการขนส่งธารณะ รวมถึงเส้นทางรถไฟ และในพื้นที่สามารถเดินทางเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางบกที่หลากหลายการใช้ยานพาหนะ หรือการเดินทางด้วยเรือที่เป็นที่ชื่นชอบในกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่

1.2 ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) พบว่า สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่มีความโดดเด่นได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อาทิ นาบัวลุงแจ่ม ฟาร์มกล้วยไม้ สวนผลไม้แบบผสมผสาน ตลาดชุมชนบ้านศาลาดิน และศูนย์สินค้าชุมชน (OTOP) รวมทั้งเส้นทางล่องเรือชมวิถีชีวิตและธรรมชาติในชุมชน เป็นต้น

1.3 ศักยภาพด้านกิจกรรมท่องเที่ยว (Activity) พบว่า ในพื้นที่สามารถร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวได้หลากหลายตามแหล่งท่องเที่ยว เช่น การชมนาบัวและชิมอาหารโดยเฉพาะชาและเมี่ยงจากผลิตภัณฑ์นาบัวลุงแจ่มในพื้นที่ หรือการเที่ยวชมและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากฟาร์มกล้วยไม้ ในขณะที่สวนผลไม้แบบผสมและนาข้าวนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเที่ยวชมได้ด้วยการใช้ยานพาหนะในพื้นที่ (รถอีแต๊ก) และการร่วมทำข้าวจังจากชุมชน ตลอดจนการนั่งเรือชมวิถีชีวิตในพื้นที่ชุมชน เป็นต้น

1.4 ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) พบว่าในพื้นที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกค่อนข้างครบทั้งที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะ ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่หลากหลาย และสิ่งสำคัญมีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจบริเวณนาบัว บริเวณบ้าศาลาดิน และท่าน้ำวัดในพื้นที่ เป็นต้น

1.5 ศักยภาพด้านที่พัก (Accommodation) พบว่าในพื้นที่มีที่พักให้บริการหลากหลายรูปแบบ เช่น โฮมสเตย์ โดยชุมชน และรีสอร์ทและโรงแรมในพื้นที่ใกล้เคียงเนื่องจากชุมชนอยู่ไม่ไกลจากตัวชุมชนหลัก เช่น ศาลายาและพุทธมณฑล เป็นต้น

โดยสรุปด้านศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ถือได้ว่ามีศักยภาพครบทุกด้านเพื่อการรองรับการท่องเที่ยวชุมชน โดยเฉพาะสามารถรองรับและตอบสนองการท่องเที่ยวในกลุ่มไมซ์ด้วยการท่องเที่ยวทั้งการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติโดยเฉพาะด้านเกษตรอินทรีย์และการร่วมลงมือปฏิบัติด้านการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในพื้นที่

2. แหล่งท่องเที่ยวชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีนบางหลวง

2.1 ประวัติและบริบทชุมชน ชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีนบางหลวง หรือรู้จักกันในนามตลาดบางหลวง ร.ศ.122 สร้างขึ้นราวปี พ.ศ.2386 ตั้งอยู่ที่ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันตลาดแห่งนี้มีอายุมากกว่า 179 ปี เป็นชุมชนใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน โดยชุมชนบางหลวงมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือ สถาปัตยกรรมตลาดเก่าในอดีต วิถีชีวิต การค้าขายของคนในชุมชน รวมทั้งประเพณีวัฒนธรรม ที่ผสมกันระหว่างไทย จีน ที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาร้อยปี ลักษณะบ้านเรือนเป็นห้องแถวไม้สองชั้นหันหน้าเข้าหากันกว่า 130 หลังคาเรือน

2.2 ศักยภาพด้านการเข้าถึง (Accessibility) พบว่าการเข้าถึงพื้นที่สามารถการเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวตามเส้นทาง หรือใช้ยานพาหนะขนส่งสาธารณะทั้งรถยนต์โดยสารและรถตู้

จากกรุงเทพมหานคร ไปยังพื้นที่ และตลอดเส้นทางการคมนาคนค่อนข้างสะดวกสบายและมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน รวมถึงมีระบบที่เชื่อมโยงระบบนำทางที่ค่อนข้างแม่นยำ (GPS)

2.3 ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) พบว่า สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่มีความโดดเด่นของอาคารบ้านเรื่องที่เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมเก่าแก่ลักษณะไทย-จีนโบราณ มีชื่อเรียกว่า เหล่าเต็งไม้ ที่มีลักษณะเป็นบ้านไม้สองชั้น ปลูกเรียงติดต่อเนื่องกัน มีบานประตูที่เรียกว่าบานเชี๊ยม เป็นประตูด้านหน้า นอกจากนี้ยังพบสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น วิกหนังสมัยโบราณ ร้านหมอฟันโบราณ ชมเครื่องมือทำฟันสมัยโบราณ ร้านถ่ายรูปโบราณ และอาหารพื้นที่ที่ขึ้นชื่อ เช่น ชุนเปี๊ยะ ที่มีลักษณะคล้ายปอเปี๊ยะแต่ต่างกันที่ใช้ผักกระเฉดเป็นส่วนประกอบ เป็นต้น รวมถึงศาลเจ้าและศาลเจ้าแม่ทับทิมในพื้นที่

2.4 ศักยภาพด้านกิจกรรมท่องเที่ยว (Activity) พบว่า ในชุมชนบางหลวงมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมมากมายทั้งนี้เชื่อมโยงกับจุดดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น การชมวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย-จีน การเลือกชิมและซื้ออาหารและของฝาก การพักผ่อนริมน้ำท่าจีน และกิจกรรมที่โดดเด่น คือ การเรียนรู้ดนตรีจีน ศึกษาพิพิธภัณฑ์ดนตรีจีน การตีเหล็ก ในพื้นที่ เป็นต้น

2.5 ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) พบว่าในพื้นที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกค่อนข้างครบทั้งที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะ ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่หลากหลาย และสิ่งสำคัญมีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจริมแม่น้ำท่าจีนไว้รองรับเป็นที่พักและรับประทานอาหารแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

2.6 ศักยภาพด้านที่พัก (Accommodation) พบว่าชุมชนตลาดบางหลวงเป็นชุมชนเก่าแก่ ตั้งอยู่บริเวณชุมชนเล็ก ๆ จึงมีที่พักจำนวนไม่มากนัก แต่ยังมีที่พักใกล้เคียง ในลักษณะรีสอร์ทของเอกชน ซึ่งในอนาคตชุมชนมีความสนใจในการให้บริการที่พักในลักษณะ Homestay ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมท่องเที่ยวและลักษณะการท่องเที่ยวในอนาคตด้วย

สรุปได้ว่าด้านศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีนบางหลวงมีความพร้อมทุกด้าน ยกเว้นด้านที่พักที่อาจจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเชิงศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น การพัฒนาที่พักสู่การจัดการที่พักในลักษณะโฮมสเตย์ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการ แต่ทั้งนี้สามารถพักในที่พักใกล้เคียงได้

ด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับกลุ่มไมซ์

1. ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์บริหารงานท่องเที่ยวผ่านวิสาหกิจชุมชนสองกลุ่ม ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์ โดยมีการจัดการภายใต้โครงสร้างชุมชนขนาดกลางที่มีระบบการจัดการของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีความชัดเจนและครอบคลุมทุกด้าน ตั้งแต่การวางแผน การจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ ไปจนถึงการควบคุมคุณภาพ ซึ่งช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนและรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีนตลาดบางหลวง ชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีนตลาดบางหลวง จังหวัดนครปฐม มีรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวในลักษณะการจัดการโดยชุมชนตามลักษณะการปกครอง และโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวกลุ่ม MICE ของชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีนบางหลวง สามารถแบ่งได้เป็นหลายระดับตามการทำงานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในระบบการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวมีลักษณะการทำงานที่ชัดเจนและตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม MICE ที่ต้องการประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีความพิเศษและเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและธรรมชาติ

3. ไมซ์กับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อความยั่งยืนสำหรับไมซ์ จากผลการศึกษาทั้งสองชุมชน พบว่าการจัดการท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ควรพิจารณาจากประเด็นที่พบ ดังนี้

3.1) ความปลอดภัยและการเข้าถึง การเดินทางเข้าถึงชุมชนสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์เป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม โดยการมีแผนที่ที่ถูกต้องพร้อมกับพิกัดใน Google Map เป็นวิธีการที่ช่วยให้การเดินทางสะดวกยิ่งขึ้น รวมถึงการติดตั้งป้ายบอกทางที่ชัดเจนและการจัดการด้านการเดินทางที่ปลอดภัย ซึ่งจะช่วยลดความสับสนและเพิ่มความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว

3.2) การต้อนรับและประสบการณ์ที่น่าประทับใจ การต้อนรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบที่อบอุ่นและจริงใจเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ชุมชนควรจัดเตรียมการต้อนรับโดยคนในชุมชนร่วมมือกันอย่างเต็มที่ เช่น การมอบของขวัญท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ เช่น มาลัยคล้องข้อมือหรือพวงมาลัยดอกไม้ เพื่อแสดงถึงการต้อนรับที่เป็นมิตรและอบอุ่น และการเล่าเรื่องราวของชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงวิถีชีวิตและประเพณีต่างๆ ของชุมชน

3.3) การจัดการภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามและน่าเดินชมเป็นอีกหนึ่งจุดเด่นในการต้อนรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ โดยการมีการดูแลที่ดี เช่น การจัดสถานที่ให้สะดวกสบายและมีการตกแต่งที่สร้างบรรยากาศพิเศษ (Sense of Place) จะช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเชื่อมโยงกับชุมชนมากขึ้น การดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำสะอาดและการจัดการพื้นที่จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับจำนวนคนและอุณหภูมิภายนอก ก็ถือเป็นส่วนสำคัญในการเสริมประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว

3.4) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมที่เน้นความเป็นท้องถิ่น เช่น การร่วมกิจกรรมการเก็บผลผลิตหรือการทำเครื่องจักสาน จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน นอกจากนี้การยกระดับอาหารท้องถิ่นผ่านการเล่าเรื่องราวของอาหารและการตกแต่งสถานที่ด้วยสิ่งของจากชุมชน เช่น การใช้ผ้าขาวม้าหรือเครื่องจักสานมาตกแต่ง จะช่วยให้ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวมีความพิเศษและยากที่จะลืม

3.5) การส่งกลับนักท่องเที่ยว การส่งนักท่องเที่ยวกลับในลักษณะของการมอบของที่ระลึกเป็นการสร้างความประทับใจครั้งสุดท้ายและเชื่อมโยงความทรงจำดี ๆ ของการเยือน

ชุมชน การให้ของที่ระลึกที่มีความหมายและเกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น จะทำให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเยือนชุมชนอีกครั้ง

โดยสรุป ไมซ์กับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อความยั่งยืนสำหรับไมซ์ สามารถสรุปพื้นที่ทั้ง 2 แห่ง ดังตารางที่ 1.1

ตาราง 1

สรุปศักยภาพไมซ์ด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

ไมซ์กับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อความยั่งยืนสำหรับไมซ์	ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์		ชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีนบางหลวง	
	มี/ไม่มี	จุดเด่น	มี/ไม่มี	จุดเด่น
ความปลอดภัยและการเข้าถึง	มี	สามารถเดินทางเข้าถึงและท่องเที่ยวได้ทั้งทางบก และเรือหางยาวโดยชุมชน	มี	สารมารถเดินทางโดยทางบกทั้งรถส่วนตัวและขนส่งสาธารณะ
การต้อนรับและประสบการณ์ที่น่าประทับใจ	มี	ให้การต้อนรับผ่ากิจกรรมและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	มี	ให้การต้อนรับผ่านวัฒนธรรมและกิจกรรมจีน เช่น เล่น แสดงดนตรีและการละเล่นจีน
การจัดการภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวก	มี	มีการจัดพื้นที่กิจกรรมเช่นตลาดปลอดสารพิษ	มี	มีการจัดกิจกรรมและพื้นที่แสดงดนตรีจีนและแพทานอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว
การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในกิจกรรม	มี	ใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่นนา บัว กล้วยไม้ ผลไม้	มี	ใช้การแสดงดนตรีจีน การเขียนอักษรจีน
การส่งกลับนักท่องเที่ยว	มี	จัดการโดยชุมชนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่	มี	จัดการโดยชุมชน

ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์อย่างยั่งยืนในชุมชนท่องเที่ยวจึงไม่เพียงแต่เป็นการบริการที่ดีเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว ผ่านการแสดงออกถึงความใส่ใจในรายละเอียดต่างๆ ของการให้บริการ และการตระหนักถึงทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและชุมชน และการสร้างประสบการณ์ที่ยอดเยี่ยมยั่งยืน

อภิปรายผล

จากศักยภาพทางการท่องเที่ยวชุมชน และการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ (MICE) เพื่อเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ที่น่าประทับใจ และการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่นทั้ง 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์และชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีน บางหลวง จังหวัดนครปฐม

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ทั้ง 2 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ และชุมชนวัฒนธรรมไทย-จีน ในจังหวัดนครปฐม ทั้ง 2 ชุมชนนี้มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวครบทั้ง 5 ด้าน คือ การเข้าถึง สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และที่พัก ทั้งนี้จะแตกต่างกันเฉพาะทรัพยากรทาท่องเที่ยวอันนำสู่สิ่งดึงดูดใจและกิจกรรมท่องเที่ยว โดยมีทั้งทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติที่หลากหลาย เป็นแหล่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและผู้สนใจตามบริบทชุมชนทั้งธรรมชาติ เกษตร วัฒนธรรมและวิถีชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ Choibamroong (2009) ที่กล่าวไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยวนับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์และน่าสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ บ่งชี้ถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (Sopanik Sai Sington, & Pakdeepairote, 2020) ในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมและศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติและเพื่อความเพลิดเพลินใจ ตลอดจนสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

และในด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและประโยชน์ร่วมกัน นักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ในชุมชนควรให้ความสำคัญกับหลายด้าน โดยเน้นตั้งแต่ การต้อนรับ การจัดบริการอาหาร การจัดกิจกรรมในชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด และการจัดการต้นทุนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ดังรายละเอียด

1. การให้การต้อนรับ การจัดการการให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวชุมชนคลองมหาสวัสดิ์และชุมชนบางหลวงเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชนที่ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาและต้อนรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ (MICE - Meetings, Incentives, Conventions, Exhibitions) ด้วยการผสมผสานความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม วิถีชีวิต และธรรมชาติที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ โดยชุมชนคลองมหาสวัสดิ์เน้นการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมชุมชนเป็นจุดเด่นในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ในขณะที่ชุมชนบางหลวงเน้นการนำเสนอวัฒนธรรมไทย-จีนที่ผสมผสานอย่างกลมกลืนในกิจกรรมการต้อนรับ

นักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว โดยทั้งสองชุมชนมีจุดเด่นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม MICE โดยคลองมหาสวัสดิ์เน้นความสงบและธรรมชาติ ขณะที่บางหลวงเน้นเสน่ห์ทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางประวัติศาสตร์ การต้อนรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม MICE ในทั้งสองชุมชนจึงขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของกิจกรรม เช่น การสร้างแรงบันดาลใจในพื้นที่ธรรมชาติที่คลองมหาสวัสดิ์ หรือการสร้างความประทับใจในวัฒนธรรมและอาหารที่ชุมชนบางหลวง ดังนั้นการจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม MICE ในทั้งสองชุมชนแสดงถึงความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งสร้างประสบการณ์ที่มีความเฉพาะและความยั่งยืน (Tourism Authority of Thailand, 2022; Thailand Convention and Exhibition Bureau (TCEB), 2021) ทั้งนี้ การพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง เช่น บริษัทจัดงานไมซ์ สามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพการต้อนรับและเพิ่มมูลค่าของการท่องเที่ยวในชุมชน

2. การให้การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ด้านการจัดบริการอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ในชุมชนท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการรับประทานอาหารเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ ทั้งในแง่ของความสะอาดและความปลอดภัย ชุมชนควรให้ความสำคัญในการจัดเตรียมอาหารโดยคำนึงถึงหลักการอาหารปลอดภัย เช่น การรักษาความสะอาดของสถานที่และอุปกรณ์การทำอาหาร การแยกวัตถุดิบที่ดิบจากวัตถุดิบที่สุก การปรุงอาหารให้สุกและเก็บรักษาอาหารที่อุณหภูมิที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและการเจ็บป่วยจากอาหาร นอกจากนี้ (Food and Drug Administration (FDA, 2021). เอกลักษณ์อาหารท้องถิ่นยังมีบทบาทสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ โดยการใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นที่มีคุณภาพและความพิเศษ เช่น อาหารตามฤดูกาลหรืออาหารเพื่อสุขภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม (Tourism Authority of Thailand, 2020) นอกจากนั้น การตกแต่งอาหารและโต๊ะอาหารด้วยวัสดุท้องถิ่นและอุปกรณ์ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น การใช้ใบตองหรือผ้าทอพื้นเมือง ยังช่วยเพิ่มความน่าสนใจและสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมไมซ์ในชุมชน

3. การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ด้านการจัดกิจกรรมในชุมชนสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ต้องมีการออกแบบที่ตอบโจทย์ความต้องการเฉพาะของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เช่น อายุ เพศ และความต้องการประสบการณ์ที่ไม่ซ้ำใคร เพื่อสร้างความประทับใจและประสบการณ์ที่หลากหลายตามแนวคิดของไมซ์ 7 Themes (Thailand Convention and Exhibition, 2020) เช่น การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม หรือกิจกรรมการผจญภัยที่เน้นการสัมผัสวิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน (Palmer & Chuamuangphan, 2021) โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมผสมผสานกิจกรรมสร้างทีมสัมพันธ์ (Team Building), CSR ที่สามารถมีส่วนร่วมกับชุมชน และกิจกรรมที่สร้างขวัญกำลังใจเชิงจิตวิญญาณ (Wong, & Chen, 2020) เช่น การผูกข้อมือบายศรีสู่ขวัญ หรือการร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน นอกจากนี้

การออกแบบกิจกรรมยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว โดยไม่ให้เกิดความไม่สะดวก (Tourism Authority of Thailand, 2021). เช่น กิจกรรมที่ออกแรงไม่ควรจัดหลังมื้ออาหาร เพื่อป้องกันอาการจุกเสียดหรือท้องอืด นักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ต้องได้สัมผัสกิจกรรมที่มีการประสานงานที่ดีจากสมาชิกในชุมชน เพื่อให้สามารถตอบคำถามและดูแลในทุกจุดของกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึกจากชุมชนสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์มีความสำคัญทั้งในแง่ของการส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยเกณฑ์ในการพิจารณาผลิตภัณฑ์ควรพิจารณาในหลายด้าน เช่น อัตลักษณ์ของท้องถิ่น ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต และความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด ซึ่งจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีความโดดเด่นและเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์ (The Bureau of Local Wisdom and Community Enterprise Promotion, 2019). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ควรมีการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับบริการสมัยใหม่ เช่น การใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในงานประชุมหรือจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้เข้าร่วม (Thailand Convention and Exhibition, 2020). นอกจากนี้ ความพิเศษของผลิตภัณฑ์ควรเสริมสร้างผ่านการออกแบบที่มีความประณีตและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวไมซ์ เช่น การใช้โลโก้และสโลแกนที่เหมาะสมหรือการเลือกบรรจุภัณฑ์ที่รักษ์สิ่งแวดล้อม (Center of Tourism and Research Development, 2021). ดังนั้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดไมซ์จึงเป็นสิ่งที่สามารถช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

5. การตลาดและการเล่าเรื่อง การตลาดและการเล่าเรื่องเป็นเครื่องมือสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ให้เข้ามาในชุมชน การใช้กลยุทธ์การตลาดแบบ 7Ps ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์และตรงใจกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น กลุ่มคนรุ่นใหม่หรือกลุ่มผู้บริหารระดับสูง นอกจากนี้การเล่าเรื่องผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook หรือ Instagram ช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว โดยเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น การปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังช่วยสร้างความมั่นใจและความเป็นมืออาชีพ (Chaiyakot, Lalitsasiwimol, Chaikhet, Prakong-in, 2022)

6. การจัดการต้นทุนและราคาขาย การจัดการต้นทุนและราคาขายเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน โดยเฉพาะในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ชุมชนต้องมีการวางแผนล่วงหน้าและการประสานงานที่ดีเพื่อควบคุมต้นทุนและเพิ่มศักยภาพการตั้งราคาให้เหมาะสมกับความพิเศษและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ต้นทุนหลักของชุมชนประกอบด้วยต้นทุนวัตถุดิบ, แรงงาน, ค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าขนส่ง และค่าเสื่อมราคา ซึ่งต้องได้รับการคำนวณอย่างรอบคอบ เช่น การคิดค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประเมินต้นทุน

ที่แท้จริง การตั้งราคาขายสำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวควรคำนึงถึงความคุ้มค่าและผลกำไรที่ชุมชนจะได้รับ โดยการร่วมมือกับบริษัทจัดงานไมซ์ (DMC) ควรทำให้ราคาขายเหมาะสมและเพิ่มมูลค่าต่อเนื่องตามฤดูกาล และการตั้งราคาในลักษณะ Premium เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและการพัฒนาองค์กรในชุมชนยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับความสนใจจากผู้คนภายนอก (Thailand Convention and Exhibition, 2020).

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

1. ควรเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเชิงบูรณาการ เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์เดินทางเป็นกลุ่มและเป็นกลุ่มค่อนข้างมีศักยภาพเชิงการใช้จ่าย ดังนั้นหากสามารถเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวที่หลากหลาย หรือเพิ่มโอกาสทางเลือกในการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวจะเกิดการสร้างมูลค่าแก่ชุมชนและพื้นที่เชื่อมโยง

2. ควรมีการสื่อความหมายเชิงดิจิทัลและเทคโนโลยีในพื้นที่และจุดท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นการเติมเต็มข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวในกลุ่มไมซ์ซึ่งเดินทางเป็นกลุ่มและสนใจในเนื้อหาความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว

3. ควรทำการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเพื่อวางแผนประชาสัมพันธ์เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวให้ พื้นที่ชุมชนทั้ง 2 และพื้นที่เชื่อมโยงการการรู้จักและรวมเชื่อมโยงพื้นที่ท่องเที่ยวต่อเนื่องไปยังพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดนครปฐม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานการท่องเที่ยวในพื้นที่พัฒนาชุมชนพื้นที่ และฝ่ายแผนและพัฒนาชุมชนควรพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความสมดุลจากฐานความต้องการของชุมชน ฐานทุนวัฒนธรรมในพื้นที่ ตลอดจนคาดการณ์และประเมินถึงผลกระทบทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว

2. ชุมชนควรร่วมพัฒนาการให้บริการในฐานะเจ้าบ้านที่ดี เพื่อเกิดมาตรฐานด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

Bryman, A. (2008). *Social Research Methods.* (eds.). Oxford University Press.

Designated Areas for Sustainable Tourism Administration. (2018). *Community-based tourism*. DASTA.

Chaiyakot P., Lalitsasiwimol V., Chaikhet V., Prakong-in P. (2022). *Study to enhance marketing, logistics, and identity Community-based tourism in Thailand*. National Research Office.

Designated Areas for Sustainable Tourism Administration. (2021). *Special report tourism. DASTA.*

Choibamroong T. (2009) "Value" to "Worth" from "Merchants" to "Relatives" Overcoming the Thai Tourism Crisis. *Research Community*, Issue 85, 4-7.

Chuamuangphan, N. (2024). Developing tourism eco-friendly model in Thai-Chinese cultural community at Bang Luang community, Nakhon Pathom Province, Thailand *BIO Web of Conferences, 93, 05007.* https://doi.org/10.1051/bioconf/20249305007.

Food and Drug Administration (FDA). (2021). *Food Safety for the Hospitality Industry*. U.S. Depatment of Health and Human Services. Retrieved December 25, 2024 from https://www.fda.gov/.

Hall, C.M. and Page, S.J. (2016). *Prospects for tourism in Asia*. In The Routledge Handbook of Tourism in Asia (pp. 375-389). RouTledge.

Isarangkul Na Ayuthaya J. (2019). *MICE for the Community - A new dimension of MICE management that builds on community businesses for true sustainability*. Retrieved September3, 2023 from https://marketeeronline.co/archives/70401

Jatujittiphan P. (2014). *The potential for tourism development in Koh Samui* [Master's thesis, Srinakharinwirot University].

Karacaoğlu S., & Birdir K., (2017). Success Factors of Community Based Tourism (CBT) Perceived by Local Peoples: The Case of 100 Misia Project. *International Rural Tourism and Development Journal*, *1*(2), 53-61.

Khakhanmanee, B. (2016). *The concept of community-based tourism management*. Paper [resented at the National Academic Conference, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom, Thailand.

Khawijarn, U. (2017). Guidelines for the success of community-based tourism management. *Journal of Social Sciences & Humanities, 1*(2), 70-79.

Ministry of Tourism and Sport. (2018). *Report on the important and outstanding achievements of the Ministry Tourism and sports*. Ministry of Tourism and Sport.

Mtapuri, O., Camilleri, M. A., & Dłuzewska, A. (2022). Advancing community‐based tourism approaches for the sustainable development of destinations. *Sustainable Development*, *30*(3), 423-432. https://doi.org/10.1002/sd.2245

Nakhon Pathom Provincial Office. (2017). *Nakhon Pathom provincial data*. Nakhon Pathom Provincial Office.

National Research and Innovation Policy Council (2017). *National Research and Innovation Strategy 2017–2021*. National Research and Innovation Policy Council.

Palmer, N. J., & Chuamuangphan, N. (2018). Governance and local participation in ecotourism: Community-level ecotourism stakeholders in Chiang Rai province, Thailand. Journal of Ecotourism, 17(3), 320-337.

Palmer, N. J., & Chuamuangphan, N. (2021). Stakeholders management and ecotourism. In S. Smith (Ed.), Ecotourism in Asia: Theory and practice (pp.118-135). Routledge.

Rochrunggsat, P. (2010). *Community-based Tourism*. Odeon Store.

Sarobon S., (2014). *Community-based Tourism Management*. Retrieved July 23, 2024 from https://www.trf.or.th/index.php?option=com_

Sington, S. S., & Pakdeepairote N. (2020). *Guide for development to enhance the community's potential to accommodate MICE travellers (for the community*). Retrieved October 10, 2024, from https://anyflip.com/cmrmf/kkby/basic

Na Ayathaya, S. S. (2019). *MICE innovation: A New dimension under the collaboration of provincial Community Development Office, TCEB and Chiang Mai University.* Retrieved November 11, 2024, from https://www.cdd.go.th/content/

Thailand Convention & Exhibition Bureau (2020). *MICE for Community, Central Region*. Bangkok: TCEP

Thailand Convention & Exhibition Bureau (2021). *Guidelines for Community Development in MICE tourists*. Bangkok: TCEP.

Thailand Convention & Exhibition Bureau. (2020). *MICE industry in Thailand: Strategic directions for sustainable growth*. Bangkok: Thailand Convention & Exhibition Bureau.

Thailand Convention & Exhibition Bureau. (2020). *MICE statistic*s. Retrieve Novemer5, 2021 from, https://intelligence.businesseventsthailand.com

The Bureau of Local Wisdom and Community enterprise promotion. (2019). *Select the best one district, one product in 2019. Retrieved November* 30, 2024 from https://cep.cdd.go.th/otop-data.

Tourism Authority of Thailand. (2020). *MICE tourism and culinary experiences*. Retrieved November 30, 2024 from https://www.tat.or.th/

Tourism Authority of Thailand, (2021). *MICE tourism and culinary experiences. Retrieved December 25, 2024* from https://www.tat.or.th/

Tourism Authority of Thailand (2022). *Community development for sustainable tourism*. Bangkok: Tourism Authority of Thailand.

UN Tourism (2023). *UN tourism data dashboard*. Retrieved February 23, 2025, from https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-tourism-dashboard

Wag, Y., & Chen, L. (2020). *MICE tourism management and development*. Springer.

Wasi, P. (2016). *Community-based tourism is a fulcrum for comprehensive development*: Bangkok.